

ЗИГМУНД ФРОЙД УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНА

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою університету

Протокол № 8 від
«31» липня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕОРІЇ ОСОБИСТОСТІ ТА ПСИХОЛОГІЧНОГО РОЗВИТКУ

Освітній рівень: Другий (магістерський)
Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність 053 Психологія
Освітньо-професійна програма "Психологія"
Статус дисципліни: обов'язкова
Форма навчання: денна

<u>Форма навчання</u>	<u>Курс</u>	<u>Семестр</u>	<u>Лекції (год.)</u>	<u>Практичні (год.)</u>	<u>Самостійна робота студента (год.)</u>	<u>Разом (год.)</u>	<u>Екзамен (сем.)</u>
<u>Денна</u>	<u>1</u>	<u>2</u>	<u>30</u>	<u>10</u>	<u>50</u>	<u>90</u>	<u>2</u>

Робоча програма розроблена на основі освітньо-професійної програми підготовки магістрів галузі 05- Соціальні та поведінкові науки, спеціальності- 053 Психологія, затвердженій вченою радою ЗФУУ (протокол № 8 від 31.07.2024 року)

Програму навчальної дисципліни розробив:

Кандидатка психологічних наук,
доцентка кафедри психології

(підпис)

Г. Лазос

Гостьовий професор
University of Kentucky, USA

(підпис)

Dr. Aganov S.

Робочу програму обговорено та затверджено на засіданні кафедри психології
Протокол № 9 від "17" липня 2024 року

Завідувачка кафедри психології

(підпис)

Г. Лазос

Гарант ОПІ «Психологія»

(підпис)

М. Великодна

Пролонговано:

на 20__ /20__ н.р. _____ (_____), "___" _____ 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

на 20__ /20__ н.р. _____ (_____), "___" _____ 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

на 20__ /20__ н.р. _____ (_____), "___" _____ 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

на 20__ /20__ н.р. _____ (_____), "___" _____ 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ОПП, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	
Кількість кредитів - 3	Галузь знань – 05 «Соціальні та поведінкові науки»	Статус дисципліни Обов'язкова Мова навчання українська	
Модулів - 6	Спеціальність – 053 «Психологія» Освітньо-професійна програма «Психологія»	Рік підготовки	
		1-й	
Змістових модулів - 4		Семестр	
			2-й
Загальна кількість кредитів/годин - 3/90		Лекції (год.)	
		30	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних - 3 год.;	Ступень вищої освіти - Магістр	Практичні(год.)	
		10	
		Самостійна робота(год.)	
		60	
		Всього	
		90	
		Вид контролю	
			Екзамен

2.1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є формування у здобувачів системного уявлення про особистість як багатовимірне психосоціальне явище, ознайомлення з основними теоретичними моделями її структури та розвитку, а також розвиток здатності застосовувати сучасні психологічні концепції у науковій і практичній діяльності.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни «Теорії особистості та психологічного розвитку» є:

1. Ознайомити студентів із сучасними міждисциплінарними підходами до вивчення особистості.
2. Сформулювати знання про класичні та інтегративні моделі структури особистості.
3. Розкрити біопсихосоціальні, когнітивні та соціально-когнітивні чинники функціонування особистості.

4. Проаналізувати психоаналітичні, гуманістичні та екзистенційні концепції розвитку особистості.

5. Навчити критично оцінювати й застосовувати сучасні психодинамічні, когнітивно-поведінкові та диспозиційні моделі (у т. ч. Big Five, HEXACO).

6. Сприяти формуванню практичних навичок інтеграції різних підходів у психологічній практиці та наукових дослідженнях.

2.3. Найменування компетентностей, формування яких забезпечує вивчення дисципліни.

ЗК5. Цінувати та поважати різноманітність та мультикультурність.

ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ФК2. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та / або практичної значущості.

ФК5. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.

ФК10. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.

ФК12. Здатність інтегрувати знання суміжних наук (медицини, соціології, педагогіки тощо) для поглибленого аналізу психологічних явищ і розробки міждисциплінарних рішень.

ФК13. Здатність розробляти та впроваджувати психотехнології супроводу професійної діяльності в різних сферах (освіта, бізнес, медицина, спорт тощо).

2.4. Передумови для вивчення дисципліни.

Дисципліна «Теорії особистості та психологічного розвитку» є складовою частиною дисциплін циклу обов'язкових дисциплін, його вивчення передбачає розв'язання низки завдань професійної підготовки висококваліфікованих фахівців – здобувачів магістерської освіти з психології, зокрема опанування системою знань про історичні та сучасні психологічні теорії особистості та інтеграції знань для створення інструментів і застосування знань в практичній роботі.

Для успішного засвоєння дисципліни «Теорії особистості та психологічного розвитку» студентам необхідно мати знання з таких предметів:

Пререквізити:

- Основи загальної психології – базові концепції та механізми психічної діяльності.
- Клінічна психологія. Клінічна психодіагностика – розуміння діагностичних критеріїв та особистісних характеристик.
- Фундаментальні принципи нейронаук та психогенетики – знання біологічних основ формування особистості.

- Основи психоаналізу – теоретичні підходи до глибинних процесів розвитку особистості.
- Етичні, практичні та правові засади роботи психолога – професійні норми та етичні вимоги у аналізі особистості.

Після завершення дисципліни студенти зможуть застосовувати отримані знання у таких предметах та професійних сферах:

Постреквізити:

- Групові методи в психотерапії – використання теоретичних основ для аналізу групової динаміки.
- Травмотерапія та кризове консультування – розуміння механізмів розвитку особистості після кризових подій.
- Психологія віктимності та суїцидальності – застосування теоретичних концепцій для аналізу ризикової поведінки.
- Доказова практика в психології і психотерапії – інтеграція сучасних досліджень особистісного розвитку у психологічну практику.
- Практика під супервізію – застосування теоретичних знань у роботі з пацієнтами під керівництвом досвідчених фахівців.

2.5. Результати навчання

ПРН4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.

ПРН10. Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності.

ПРН12. Застосовувати основні психологічні технології, процедури і техніки впливу з психокорекційною метою на рівні індивіда, групи, соціуму, а також розв'язання соціальних конфліктів і профілактики кризових станів клієнта.

ПРН13. Розробляти та реалізовувати психотехнології супроводу професійної діяльності, адаптуючи їх до потреб конкретних сфер (освіти, бізнесу, медицини, спорту тощо).

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Особистість у вимірах сучасної науки та психології

Тема 1. Особистість у сучасних міждисциплінарних дослідженнях (психологія, нейронауки, соціальні науки). Розкривається особистість як об'єкт вивчення у різних наукових галузях. Акцент робиться на інтеграції даних психології, нейронаук, соціології, культурології та педагогіки. Аналізуються сучасні напрями: нейропсихологія особистості, соціально-когнітивні підходи, роль культурних факторів у становленні людини.

Тема 2. Моделі структури особистості: від класичних шкіл до сучасних інтегративних концепцій. Вивчаються класичні підходи (З. Фройд, К. Юнг, А. Адлер, Г. Олпорт) та їхні сучасні модифікації. Розглядаються інтегративні концепції, які поєднують різні аспекти (біологічний, психологічний, соціальний). Порівнюються їхні сильні та слабкі сторони.

Тема 3. Біопсихосоціальні характеристики та типології особистості.

Огляд біологічних основ (темперамент, генетика, нейрофізіологічні особливості), психологічних властивостей (характер, здібності, мотивація) та соціальних впливів (сім'я, культура, суспільство). Детальний аналіз типологій особистості — від класичних (Айзенк, Кречмер, Юнг) до сучасних (MBTI, Big Five, HEXACO).

Тема 4. Когнітивні й соціально-когнітивні моделі особистісного функціонування. Розглядаються концепції А. Бандури (самоефективність, навчання через спостереження), В. Мішела (когнітивно-афективна система особистості). Аналізується роль мислення, очікувань і переконань у регуляції поведінки та адаптації людини.

Тема 5. Психоаналітичні підходи до розуміння особистості у сучасному контексті. Вивчаються базові положення психоаналізу (структура психіки, несвідоме, механізми захисту), неоФройдистські концепції (Е. Фромм, К. Горнай, Г. Салівен). Обговорюється значення психоаналітичних ідей у сучасній психології та психотерапії.

Тема 6. Гуманістичні та екзистенційні інтерпретації особистості: від класики до новітніх підходів. Аналізуються гуманістичні концепції К. Роджерса, А. Маслоу, Р. Мея, екзистенційна психологія В. Франкла. Поглиблено розглядаються проблеми сенсу життя, автентичності, свободи вибору, самореалізації. Показано сучасні модифікації цих концепцій у психотерапії.

Змістовий модуль 2. Сучасні проблеми та дослідження розвитку особистості

Тема 1. Детермінанти розвитку: внутрішні та зовнішні фактори у сучасних теоріях. Досліджується взаємодія спадковості й середовища, ролі темпераменту, когнітивного розвитку, сімейних і культурних факторів. Розглядаються сучасні підходи до концепції розвитку: біоекологічна модель У. Бронфенбреннера, теорії соціалізації.

Тема 2. Міждисциплінарні дослідження розвитку (психологія, біологія, педагогіка, соціологія). Показується внесок різних наук у вивчення розвитку особистості. Обговорюється значення педагогіки (формування в освітньому середовищі), біології (вплив нейропластичності, гормонів), соціології (вплив соціальних інститутів).

Тема 3. Сучасні інтерпретації класичних концепцій розвитку у психології. Огляд теорій Ж. Піаже (когнітивний розвиток), Е. Еріксона (психосоціальні стадії), Л. Виготського (соціокультурна теорія). Подається сучасне переосмислення цих концепцій у світлі нових емпіричних даних та практичних застосувань.

Змістовий модуль 3. Психодинамічні концепції розвитку особистості

Тема 1. Класичний психоаналіз З. Фрейда: сучасний погляд на теорію особистості. Огляд базових понять: Ід, Его, Супер-Его, динаміка несвідомого, роль дитячого досвіду. Аналіз впливу Фройдівських ідей на сучасну психотерапію та науку.

Тема 2. Психосексуальний розвиток і його критичне осмислення в сучасній психології. Детальний розгляд стадій психосексуального розвитку (оральна, анальна, фалічна, латентна, генітальна). Оцінка сучасних досліджень, які частково підтверджують або спростовують цю модель.

Тема 3. Теорія об'єктних відносин: вплив на сучасну психотерапію. Розглядаються ключові ідеї М. Кляйн, Д. Віннікотта, О. Кернберга. Наголос на важливості ранніх стосунків з об'єктами (батьками, опікунами) для формування особистісних структур.

Тема 4. Его-психологія та сучасні концепції ідентичності. Аналіз внеску А. Фройд, Г. Гартмана, Е. Еріксона. Розглядаються сучасні концепції ідентичності, включно з підходами когнітивної психології та соціальних наук.

Змістовий модуль 4. Особистість у гуманістичній, когнітивно-поведінковій та диспозиційній психології

Тема 1. Гуманістичні підходи до особистості: сучасні дослідження і практичні застосування. Розглядаються поняття «самоактуалізація», «автентичність», «емпатія». Вивчаються сучасні емпіричні підтвердження цих ідей та їх використання у психотерапевтичній практиці.

Тема 2. Поведінкові та когнітивно-поведінкові моделі розвитку особистості: від класики до АСТ і DBT. Огляд основних принципів класичного та оперантного обумовлення, когнітивної психології. Аналіз сучасних форм СBT, а також нових підходів — Acceptance and Commitment Therapy (ACT), Dialectical Behavior Therapy (DBT).

Тема 3. Когнітивні концепції особистості: сучасні когнітивно-афективні моделі. Розглядаються моделі когнітивно-афективної системи (CAPS) У. Мішела, теорії соціального навчання А. Бандури. Пояснюється роль когнітивних схем, установок, переконань у формуванні поведінки.

Тема 4. Диспозиційний підхід: від факторної теорії Р. Кеттела до моделей Big Five та HEXACO. Детально аналізується історія становлення диспозиційного підходу, порівнюються різні моделі (Айзенк, Кеттел, Голдберг, МакКрей і Коста). Подається сучасне використання моделей Big Five та HEXACO у психологічних дослідженнях і практиці.

4. Структура залікового кредиту з дисципліни

Назви змістовних модулів, лекційних тем і тем практичних занять	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	у тому числі		
		л	пр	с.р.
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1. Особистість у вимірах сучасної науки та психології				
Тема 1. Особистість у сучасних міждисциплінарних дослідженнях (психологія, нейронауки, соціальні науки).	5	2	-	3
Тема 2. Моделі структури особистості: від класичних шкіл до сучасних інтегративних концепцій.	5	2	-	3
Тема 3. Біопсихосоціальні характеристики та типології	5	2	-	3

особистості.				
Тема 4. Когнітивні й соціально-когнітивні моделі особистісного функціонування.	5	2	-	3
Тема 5. Психоаналітичні підходи до розуміння особистості у сучасному контексті.	5	2	-	3
Тема 6. Гуманістичні та екзистенційні інтерпретації особистості: від класики до новітніх підходів.	5	2	-	3
<i>Разом за змістовним модулем 1</i>	<i>30</i>	<i>12</i>	<i>-</i>	<i>18</i>
Змістовий модуль 2. Сучасні проблеми та дослідження розвитку особистості				
Тема 1. Детермінанти розвитку: внутрішні та зовнішні фактори у сучасних теоріях.	5	2	-	3
Тема 2. Міждисциплінарні дослідження розвитку (психологія, біологія, педагогіка, соціологія).	5	2	-	3
Тема 3. Сучасні інтерпретації класичних концепцій розвитку у психології.	5	2	-	3
<i>Разом за змістовним модулем 2</i>	<i>15</i>	<i>6</i>	<i>-</i>	<i>9</i>
Змістовий модуль 3. Психодинамічні концепції розвитку особистості				
Тема 1. Класичний психоаналіз З. Фрейда: сучасний погляд на теорію особистості.	6	2	1	3
Тема 2. Психосексуальний розвиток і його критичне осмислення в сучасній психології.	6	2	1	3
Тема 3. Теорія об'єктних відносин: вплив на сучасну психотерапію.	6	2	1	3
Тема 4. Его-психологія та сучасні концепції ідентичності.	6	2	1	3
<i>Разом за змістовним модулем 3</i>	<i>24</i>	<i>8</i>	<i>4</i>	<i>12</i>
Змістовий модуль 4. Особистість у гуманістичній, когнітивно-поведінковій та диспозиційній психології				
Тема 1. Гуманістичні підходи до особистості: сучасні дослідження і практичні застосування.	5	1	1	3
Тема 2. Поведінкові та когнітивно-поведінкові моделі розвитку особистості: від класики до АСТ і DBT.	5	1	1	3
Тема 3. Когнітивні концепції особистості: сучасні когнітивно-афективні моделі.	5	1	1	3
Тема 4. Диспозиційний підхід: від факторної теорії Р. Кеттела до моделей Big Five та HEXACO.	4	1	1	2
<i>Разом за змістовним модулем 4</i>	<i>19</i>	<i>4</i>	<i>4</i>	<i>11</i>
Екзамен	2		2	
Усього, годин	90	30	10	50

5. Тематика практичних та занять з дисципліни

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Змістовий модуль 1. Особистість у вимірах сучасної науки та психології	-
2	Змістовий модуль 2. Сучасні проблеми та дослідження розвитку особистості	-
3	Змістовий модуль 3. Психодинамічні концепції розвитку особистості 1. Основи психоаналізу З. Фрейда: аналіз кейсів у сучасному контексті.	4

	2. Психосексуальний розвиток: критика і сучасні підтвердження. 3. Теорія об'єктних відносин: аналіз прикладів дитячо-батьківських стосунків. 4. Его-психологія та проблема ідентичності: складання карти ідентичностей сучасної молоді.	
4	Змістовий модуль 4. Особистість у гуманістичній, когнітивно-поведінковій та диспозиційній психології 1. Практикум із гуманістичної психології: вправа «Я-образ і автентичність». 2. Техніки когнітивно-поведінкової терапії: робота з когнітивними викривленнями. 3. Когнітивно-афективні моделі: аналіз поведінкових стратегій через призму CAPS. 4. Тестування особистісних рис: Big Five та HEXACO, інтерпретація результатів.	4
Всього		8

6. Тематика самостійних занять з дисципліни

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Аналіз міждисциплінарних досліджень особистості (психологія, нейронауки, соціальні науки).	3
2	Порівняння класичних і сучасних інтегративних моделей структури особистості.	3
3	Типології особистості: біологічні, психологічні та соціальні підходи.	3
4	Когнітивні та соціально-когнітивні моделі функціонування особистості.	3
5	Психоаналітичні концепції особистості: критичний огляд у сучасному контексті.	3
6	Гуманістичні та екзистенційні підходи: аналіз ключових ідей і сучасних застосувань.	3
7	Внутрішні й зовнішні детермінанти розвитку особистості.	3
8	Міждисциплінарні підходи до вивчення розвитку особистості (біологія, педагогіка, соціологія).	3
9	Класичні концепції розвитку особистості: сучасні інтерпретації та критика.	3
10	Теорія психосексуального розвитку З. Фрейда: сучасне переосмислення.	3
11	Теорія об'єктних відносин: значення для сучасної психотерапії.	3
12	Его-психологія та сучасні теорії ідентичності.	3
13	Гуманістичні концепції особистості (К. Роджерс, А. Маслоу) та їхній вплив на сучасну практику.	3
14	Когнітивно-поведінкові моделі розвитку особистості: класика й сучасні напрями (CBT, DBT, ACT).	3
15	Когнітивно-афективні концепції особистості: ключові положення та практичне значення.	3
16	Диспозиційний підхід у вивченні особистості: від Р. Кеттела до Big Five та HEXACO.	3
17	Сучасні тенденції інтеграції різних підходів у дослідженні та	2

	психологічній практиці.	
--	-------------------------	--

7. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Теорії особистості та психологічного розвитку» використовуються наступні методи оцінювання навчальної роботи студентів:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- реферати, презентації;
- екзамен.

8. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Теорії особистості та психологічного розвитку» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4		Модуль 5		Модуль 6
5%	5%	5%	5%	5%		5%	5%	5%	20 %	40 %
Поточне оцінювання	Модульний контроль 1	Поточне оцінювання	Модульний контроль 2	Поточне оцінювання	Модульний контроль 3	Поточне оцінювання	Модульний контроль 4	Самостійна робота		Екзамен
1. Оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять (6 занять, 6 тем – 6 оцінок). 2. Модульний контроль 1 проводиться на останньому практичному занятті. Оцінка за Модульний контроль 1 виставляється на підставі виконання		1. Оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять (3 заняття, 3 теми – 3 оцінки). 2. Модульний контроль 2 проводиться на останньому практичному занятті. Оцінка за Модульний контроль 2 виставляється на підставі		1. Оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять (4 заняття, 4 теми – 4 оцінки). 2. Модульний контроль 3 проводиться на останньому практичному занятті. Оцінка за Модульний контроль 3 виставляється на підставі		1. Оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять (4 заняття, 4 теми – 4 оцінки). 2. Модульний контроль 4 проводиться на останньому практичному занятті. Оцінка за Модульний контроль 4 виставляється на підставі		Оцінювання завдань для самостійного опрацювання		1. Відповідь на 2 запитання, кожне з яких 20 балів. У підсумку 40 балів. балів

письмового завдання	виконання письмового завдання	виконання письмового завдання	виконання письмового завдання		
---------------------	-------------------------------	-------------------------------	-------------------------------	--	--

Усі форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів зазначенні в положенні університету про оцінювання результатів вивчення навчальної дисципліни.

Шкала оцінювання

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№ п/п	Найменування	Номер теми
1	Мультимедійний проектор	1-17
2	Проекційний екран	
3	Комунікаційне програмне забезпечення (Google Chrome, Firefox)	
4	Наявність доступу до мережі Інтернет	
5	Персональні комп'ютери, ноутбук.	
6	Комунікаційне програмне забезпечення (Zoom) для проведення занять у режимі онлайн (за необхідності)	
7	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності)	
8	Програмне забезпечення: ОС Windows	
9	Інструменти Microsoft Office (Word; Excel; Power Point і т. і.)	
10	Мультимедійний проектор	
11	Проекційний екран	
12	Комунікаційне програмне забезпечення (Google Chrome, Firefox)	

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні:

1. Варій М.Й. Психологія особистості : навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2008. 592 с.
2. Каліна, Н. Ф. (2010) Психотерапія : підручник К. : Академвидав, 2010. 284 с. (Альма-матер : засн. в 1999 р.).

3. Когнітивна психотерапія розладів особистості. (2024) Аарон Т. Бек, Деніз Д. Девіс, Артур Фріман. К. Науковий світ. 224с.
4. Копець Л.В. Психологія особистості : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К. :Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2007. 460 с.
5. Москалець В.П. Психологія особистості : навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2013. 262 с.
6. Основи психотерапії : навч. посіб. / В.І.Банцер, Л.О. Гребінь, З.В. Гривул [та ін.] ; під заг. ред. К. В. Сєдих, О. О. Фільц. – Полтава : Алчевськ : ЦПК, 2013. 329 с.
7. Психологія особистості : словник - довідник / за ред. П.П. Горностая, Т.М. Титаренко. – К. : Рута, 2001. – 320 с.
8. Рибалка В.В. Теорії особистості у вітчизняній психології : навч. посіб. / В.В. Рибалка. – К. : ІПППО АПН України, 2006. – 530 с.
9. Титаренко Т. М. Життєвий світ особистості: у межах і за межами буденності. К.: Либідь, 2003. 376 с.
10. Bandura A. Self-efficacy: toward a unifying theory of behavioral change / Albert Bandura // Psychol.Rev., 1977, V.84 – P. 191-215.
11. Cervone, D., & Pervin, L. (2022). *Personality* (15th ed.). Wiley. Retrieved from <https://www.perlego.com/book/3884535/personality-theory-and-research-pdf> (Original work published 2022)
12. Cooper, C. (2020). *Individual Differences and Personality* (4th ed.). Taylor and Francis. Retrieved from <https://www.perlego.com/book/2194140/individual-differences-and-personality-pdf> (Original work published 2020)
13. Eysenck, M., & Keane, M. (2015). *Cognitive Psychology* (7th ed.). Taylor and Francis. Retrieved from <https://www.perlego.com/book/1331855/cognitive-psychology-a-students-handbook-pdf> (Original work published 2015)
14. Floyd, K. (2024). *The Power of Self* (1st ed.). BookPress Publishing. Retrieved from <https://www.perlego.com/book/4516275/the-power-of-self-how-insight-and-selfawareness-lead-to-your-authentic-self-pdf> (Original work published 2024)
15. Friedman, H.S.&Schustack, M.W. (2021) Perspectives on personality: classic theories and modern research (6th ed). Pearson.
16. Leary, M., Tangney, J. P., Leary, M., & Tangney, J. P. (2011). *Handbook of Self and Identity, Second Edition* (2nd ed.). The Guilford Press. Retrieved from <https://www.perlego.com/book/4409632/handbook-of-self-and-identity-second-edition-pdf> (Original work published 2011)
17. Maslow A. H. Motivation and Personality / Abraham Maslow. – N.-Y., Harper and Brothers, 1954. – 411 p.
18. Moskowitz, G. (2024). *Introduction to Social Cognition* (0 ed.). The Guilford Press. Retrieved from <https://www.perlego.com/book/4619938/introduction-to-social-cognition-the-essential-questions-and-ideas-pdf> (Original work published 2024)
19. Pool, L. D., & Qualter, P. (2018). *An Introduction to Emotional Intelligence* (1st ed.). Wiley. Retrieved from <https://www.perlego.com/book/994531/an-introduction-to-emotional-intelligence-pdf> (Original work published 2018)

20. Rogers C. Inside the World of Soviet Professionals / Carl Rogers // Journal of Humanistic Psychology, 1987. – Vol. 27, No 3. – P. 277-284.
21. Shiraev, E. (2016) Personality Theories (1 st ed.) SAGE Publication. Retrieved from <https://www.perlego.com/book/2034417/personality-theories-a-global-view-pdf> (Original work published 2016)
22. Shiraev, E. (2023). *Personality* (0 ed.). SAGE Publications. Retrieved from <https://www.perlego.com/book/4792732/personality-theories-and-applications-pdf> (Original work published 2023)

Додаткові:

1. Кісарчук, З. Г., Лазос Г.П., Гурлева, Т. С., Данилевський, І. А., Демидюк, Н. П., Єрмусевич, О. І., ... & Юрченко, Т. П. (2012). Соціокультурні чинники становлення сучасної парадигми психотерапевтичної допомоги особистості.
2. Кісарчук, З. Г., Омельченко, Я. М., Лазос, Г. П., Гурлева, Т. С., Плєскач, Б. В., Гребінь, Л. О., ... & Уркаєв, В. С. (2020). Технології психотерапевтичної допомоги постраждалим у подоланні проявів посттравматичного стресового розладу: монографія
3. Кісарчук, З. Г., Омельченко, Я. М., Онищенко, Г. І., Лазос, Г. П., Гребінь, Л. О., Юрченко, Т. П., ... & Уркаєв, В. С. (2014). Теорія і технології застосування сучасних підходів до психотерапії у вітчизняних соціокультурних умовах.
4. Шевцова О. М. Особливості валеонастанов як детермінант психологічного здоров'я особистості у дорослому віці / О. М. Шевцова // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г.Шевченка : зб. наук. праць / Чернігівський національний педагогічний університет імені Т.Г.Шевченка ; редкол. : Л.Ф.Бурлачук [та ін.] / гол. ред. М. О. Носко. – Серія «Психологічні науки» – Вип. 103. – Т. 2. – Чернігів : ЧНПУ, 2012. – С. 178-181.
5. Шевцова О. М. Особливості впливу особистісних факторів на розвиток професійної Я-концепції вчителів початкової школи / О. М. Шевцова // Педагогічний альманах : зб. наук. праць / Південноукраїнський регіональний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів ; редкол. : І.Д.Бех [та ін.] / голов. ред. В.В.Кузьменко. – Херсон, 2011. – Вип. 12. – ч. 2. – С. 216-220.
6. Шевцова О.М. Психологічна характеристика рівнів розвитку професійної Я-концепції фахівця / О. М. Шевцова // Матеріали Міжнародного науково-практичного конгресу педагогів та психологів «Be smart!», 17-18 лютого 2015, м. Женева (Швейцарія) – Т. 2. – С. 197 202

Інформаційні ресурси:

1. <https://repo.usfu.edu.ua/home> – Електронні ресурси ЗФУУ
2. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov>
3. <https://aapp.org>

11. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

1. Що таке особистість та які основні її характеристики?
2. Історичний контекст вивчення особистості. Основні віхи
3. Основні психологічні моделі особистості
4. Як культура впливає на формування особистісних рис та ідентичності?
5. Які основні методи, які використовуються для вивчення особистості?
6. Як генетичні особливості впливають/формують особистість?
7. Як нейробіологічні особливості впливають на особистість?
8. Як соціальні фактори впливають на розвиток особистості?
9. Вплив досліджень особистості на соціологію
10. Вплив досліджень особистості на медицину
11. Як знання про особистість можуть бути застосовані в освітньому процесі для особистісного розвитку?
12. Критика сучасних теорій розвитку
13. Які біологічні фактори впливають на розвиток особистості?
14. Як успадковані риси впливають на формування особистості?
15. Яку роль відіграють гормони і нейротрансмітери в особистісних характеристиках?
16. Які моделі взаємозв'язку між соціальним і біологічним в особистості?
17. Основні типології особистості: Гіпократ, класифікація Юнга, 16 типів Майєрс-Бріггс
18. Як еволюційна типологія пояснює різноманітність особистісних рис?
19. Біологічні аспекти психічних розладів
20. Розвиток особистості у різних вікових періодах
21. Які методи використовуються для вивчення біологічних характеристик особистості?
22. Крос-культурні відмінності в біології особистості
23. Що таке когнітивні аспекти особистості і як вони впливають на поведінку?
24. Різні типи когнітивних стилів (аналітичний, холістичний тощо) і їх вплив на особистісні характеристики
25. Основи теорії А. Бандури та вплив самоєфективності на мотивацію і поведінку
26. Як оточення та соціальний контекст формують когнітивні процеси?
27. Когнітивні схеми та стереотипи, їх вплив на формування особистості
28. Взаємозв'язок між когнітивними та емоційними процесами
29. Як думки і переконання впливають на емоційний стан та поведінку?
30. Основи та принципи когнітивно-поведінкового підходу
31. Як когнітивне навантаження впливає на прийняття рішень і поведінку особистості?
32. Методи дослідження когнітивних аспектів особистості
33. Вплив культурних факторів на когнітивні процеси
34. Основні принципи психоаналітичної парадигми
35. Структура особистості за З.Фройдом

36. Стадії психосексуального розвитку та їхній вплив на формування особистості
37. Захисні механізми Еґо
38. Несвідоме та його вплив на поведінку
39. Теорії особистості в психоаналізі після Фроїда: К.Юнг, Е.Еріксон та ін.
40. Критика психоаналітичних теорій і їх місце в сучасній психології.
41. Ієрархія потреб за А.Маслоу
42. Екзистенційна психологія, основні поняття: свобода, відповідальність, сенс життя
43. Взаємозв'язок між гуманістичними і екзистенційними аспектами
44. Як гуманістичні та екзистенційні теорії застосовуються в сучасній психології та психотерапії?
45. Стадії розвитку дитини від народження до дорослості
46. Психологічні особливості зрілості та старіння
47. Міждисциплінарний підхід до дослідження розвитку
48. Вплив технологій на розвиток особистості
49. Теорії Жана Піаже, вплив когнітивного розвитку на формування особистості
50. Соціально-культурна теорія Льва Виготського, основні положення
51. Що таке девіації в розвитку?
52. Сучасні тенденції у вивченні розвитку
53. Що таке теорія об'єктних стосунків і її важливість для розуміння людських стосунків
54. Історія розвитку теорії об'єктних стосунків
55. Основні концепції теорії М.Кляйн
56. Концепція Д.Віннікота «достатньо хорошої матері»
57. Сучасні тенденції в теорії об'єктних стосунків
58. Що таке ідентичність, її важливість для розуміння особистості
59. Стадії розвитку ідентичності за Е.Еріксоном
60. Еґо-психологія і її роль в становленні теорії ідентичності
61. Культурні та соціальні фактори ідентичності
62. Конфлікти ідентичності
63. Сучасні теорії ідентичності
64. Біхевіоральні моделі розвитку
65. Дослідження й експерименти в біхевіоризмі
66. Критика біхевіоризму
67. Інтеграція біхевіоризму з іншими підходами
68. Когнітивні моделі особистості
69. Соціально-когнітивна теорія
70. Когнітивні стилі та когнітивні схеми особистості
71. Взаємозв'язок між когнітивною та емоційною схемами
72. Критика когнітивних теорій
73. Сучасні дослідження в когнітивній психології
74. Що таке диспозиційний підхід в психології й чому він важливий для вивчення особистості?

- 75. Основні концепції Р.Кеттела
- 76. Факторна теорія рис
- 77. Факторні шкали Р.Кеттела
- 78. Сучасні застосування теорії Р.Кеттела